

politisku flokkarnir um orkumál

Framburðs- og fiskivinnuflokkurin

Adolf Hansen, lögtingsmaður, skrifar

Nýtt grundarlag undir framhaldi elútbygging

Sosialurin hevur heitt á undirritaða um, saman við øðrum at hava eitt innlegg í eitt »orkunummars« av Sosialinum.

Tað má sigast at vera eitt gott tiltak av blaðnum at skapa eitt tjak um orku, áðrenn tingið fer undir eitt orkutjak, soleiðis at flest møgulig sjónarmið koma fram um henda spurning.

Tó fari eg at seta eitt spurnartekin við, um tað er rætta forum blaðið hevur valt. Her hugsi eg um tingmenn. Uppgávan hjá blaðnum skuldi heldur verið, at vent sær til onnur soleiðis, at hesi kundu givið sínum fólkavaldi ymisk hugskot.

Tingmenn vita ikki alt, men skulu ofta taka støðu, og er tað altíð gott at fáa ráð og hugskot frá ymsum síðum.

Við tað at flokkur okkara júst í hesum døgum hevur limafundir í felegunum um m.a. henda spurning, er tað ikki rætt at koma við einum útdýpandi innleggi, um floksins støðu, áðrenn limirnir hava sagt sína hugsan í hesum máli. Soleiðis er tíðspunktið ikki tað rætta, men lat tað fara.

Um aldamótíð reisti Ólavur á Heygum spurningin um at temja ta stóru orku, hann sá í teim fossandi ánum, soleiðis at tær vóruð gjørdar um til

elorku. Lagnan, mótgangur og vánatiðir gjørdur, at hetta hansara verk, hóast byrjað, ikki varð fullført.

Fræið varð sáað, og mong ár seinri bar tað ávøkst. Men spurningurin er, um ávøksturur er tann, Ólavur hevði vónað. Hjá honum einsvæl sum hjá hansara bróðursyni, Harry Fonsdal, ið tók tráðin upp eftir hann á vatnkraftsøkinum, var vónin:

billig elorka til øll.

Harry Fonsdal ferdi hugsjónina víðari, men varð settur til viks av teimum, sum inspirerast av Ólavi og Harry, hildu seg vita betur, og úrslitið er har eftir: Fimm faldar so dýra elorku sum t.d. norðmenn. Tað er so lætt at kvøða við, tá annar skipar, men verður hann, ið skipar settur uttanfyri, kemur ofta slingur í dansin, og tað er hvat, ið er hent.

Ein kann spyrja, hvi okkara elorka er so dýr í mun til grannalondini. Spurningurin er lættur at svara, men torferur at loysa. Svar ið verður, at grundarlagið undir okkara elútbygging var og er ov vánaligt. Útbyggingin var og er ikki grundað á fria og sunna kapping, men á eitt monopol, ið bleiv lógarfest, áðrenn spakin varð settur í.

Framhald á síðu 12

Javnaðarflokkurin

Atli Dam, lögtingsmaður, skrifar

Vatnið skal útbyggjast men hvussu nógv?

Tjakið um orkumøguleikar okkara og orkuútbygging hevur higartil verið merkt av sera føstum støðutakanum fyri ella ímóti einum móguleika meðan samstundis allir hinir móguleikarnir eru burturgloymdir ta letuna hesin ávisi er uppi.

Summir hava loyst allan spurningin við kaðali úr Íslandi, áðrenn meta vatnorkuútbygging SEV's lívsneyðuga fyri tjóðina og uppaftur áðrenn rokna við at kólni í Suðuroy ella vindmegin kemur at loysa allar spurningar, í hvussu er fram til tann dagin, teknisku trupulleikarnir við umseting av aldumegi, fusionsmegi, sólmegi ella aðrari til nýtiliga orku eru loystir.

Tjakið hevur verið rættiliga einvíst og litið snúð seg um hvussu vit samanseta útbyggingina innan teir einstøku móguleikarnar, tí sannleikin er tann, at eingin av teim givnu móguleikunum einsamallur loysir okkara trupulleikar á ein búskaparliga forvarligan hátt. Tí er tað gott, at Sosialurin nú leggur upp til eitt orkupolitiskt tjak á breiðum grundarlagi.

Vit eru helst í teirri støðu meira enn nakað annað land, at vit nýðast at troyta allar teir givnu móguleikarnar til eitt ávíst mark og ikki longur, og hetta tí, at hin einstaki móguleikin hvør sær goymir

eitt ella annað stig í útbyggingini, har framleiðslan er »optimal« í mun til iløgukostnaðin, soleiðis at vit nýðast at leggja okkum onkustaðni nærhendis hesum stigi.

T.v.s. ein ov litil útbygging er ikki rationell ella figgjargila forsvarlig meðan útbygging til troytan í fult mæt gerst alt ov dýr í mun til figgjargiliga beriorku okkara.

Vit mugu spæla uppá allar teir givnu streingirnar og sum kunnugt gevur einki ljóðfæri harmoniserandi tónar frá sær uttan at hvør strongur er stemmaður eftir hinum.

Fráfarna landsstýri lat skitsætlan SEV's viðv. vatnorkuútbygging til nærri kanningar fyri at finna út av, um troytan av vatnorku í slikt mál var skilagóð ella um ein nýtsla av móguleikum við færri iløgum var skilabetri. Avfallsøki okkara er jú so sera avmarkað.

Samstundis var hetta ætlað at geva orkuráðnum høvi til at umhugsu hvussu áðrenn streingir kunnu tvinnast fyrst at heildarútslit ið gerst hitt best móguliga.

Hesar kanningar eru lutvist gjørdar og kravdi tí tingið í vár at taka tilfarið nú verður givið leyst av landsstýrinum og at tingið fær móguleika at fara undir eitt orkuorðaskifti.

Framhald á síðu 12

Sambandsflokkurin

Ivan Johannesen, lögtingsmaður skrifar:

Skynsom útbygging av vatnorkuni

Orka er eitt stórt mál og hevur tey seinastu árin havt stóra ávirkning á okkara økonomisku viðurskipti og harvið alt okkara samfelag.

Eg vil svara persónliga og ikki fyri flokkin men vísa á, hvat flokkurin er gingin við til í samgongu skjalinum.

Miðað verður ímóti at útnýtta heimligar orkukeldur. Tá ið nógv av okkara fólki tosar um orku, so er tað mest bara SEV tosað verður um. Men um vit taka nýtsluna av olju, so forðeilir hon seg umleið soleiðis:

Skipini 40%, upphitingarendamál 30%, bilarnir 10%, SEV 10% og annað 10%. Vit eiga, at miðja ímóti at vera so sjálvbjargin sum gjørligt á hesum øki, tí um tað skuldi hent at tað verður avmarkað ella kanska heilt avskorið við tilførsli av olju av einari ella aðrari orsök, tað kann vera kríggj ella okkurt annað kemur í vegin.

Eg haldi, at ein skynsom útbygging av vatnmeini eigur at fara fram. Tað kostar nógvan pening at útbyggja vatnorkuna, men tað lonar seg, og so er arbeiði í landinum og harvið meginparturin av peningunum til útbyggingina bara í cirkulátión her heima.

Tað verður nógv tosað um og skrivað um kolaverk — heldur enn at útbyggja við diesilverkum, men tað

eru vissir trupulleikar at framskaffa kol. Hesar trupulleikar hevur m.a. Danmark havt. Men um vinnið verður á hesum trupulleikum er óivað rætt eisini at hava kolaverk.

Tað er rætt, at orka frá renovatiónini verður útnýttad til upphitingarendamál.

Her hugsi eg um ætlanina, sum er fyri Toftir og Rúnavik. Nú er so tann fyrsta vindmyllan av sínum slag gjørd í Føroyum, sum er uppá 90 kw. Sjálvandi má hetta metast sum ein royndarmýlna, so tá hon hevur koyrt eina tíð er rætt at framleiða fleiri. Vindmyllan kann nýtast til ymisk endamál, men eg haldi, at best er til upphitingarendamál, um nú nøkur taka seg saman og keypa eina vindmyllnu sum so aftur drivur eina hitapumpu, ell man setir varma stavar inn í ketilin.

Aldur hava vit nógv av í Føroyum, men royndirnar eru ikki komnar langt enn, men tað er rætt eisini at fylgja við á hesum øki.

Í Suðuroy eru um 10 mill. tons av koli og mæla flest allir til, at hetta verður goymt at taka til um okkurt óvænnað hendir. Hetta er óiva rætt, men eg haldi, at nakað kann hoggast til upphitingarendamál.

Eg haldi ikki, at vit skulu fara undir at byggja kjarnorkuverk, ikki enn í hvussu er.